

L'AMIC I L'AMAT CINQUENA SETMANA

CONTEMPLACIÓ PER ACONSEGUIR AMOR

Santiago Thió de Pol, sj.

0. Propòsit:
1. vull reconèixer
2. amb els sants
3. les obres
4. i la comunicació
5. de tants dons
6. -ho retorno-
7. i la teva presència
8. i el teu treball
9. Oh Déu!
10. mentre aprenc a estimar-te
11. contemplatiu en l'acció
12. i estic atent»

0. PROPÒSIT

És freqüent en els Exercicis -tant si es fan d'un mes com, sobretot, si es fan reduïts a vuit dies- que manqui temps per a la darrera contemplació que proposa St. Ignasi. En tot cas, la *psicosi* de final de l'experiència pot impedir assaborir-la tal com ell anota, que no és saber molt el que satisfà sinó fruir i sentir les coses internament. D'altra banda, els primers dies d'haver acabat els exercicis, en perdre les ajudes metòdiques internes i ambientals, molts exercitants es veuen perduts a l'hora de pregar. Els queda, això sí, l'ardor al cor d'una amistat amb Déu renovada i sentida, però es troben que no saben per on continuar. Una primera intuïció porta a molts a voler-los tornar a començar, fent-ne una repetició en la vida ordinària, però ben aviat ho abandonen perquè no hi troben el que abans hi havien trobat. Com els apòstols, retornats per ordre del Senyor a Galilea, tiren les xarxes i no pesquen res en tota la nit (o millor es diria que és nit perquè no pesquen res?).

És a dir, en argot dels entesos, ens trobem davant el problema dels inicis de la cinquena setmana. Aquest quadern vol ser una ajuda. El seu objectiu serà doble: d'una banda, la presentació minuciosa d'aquesta contemplació i, de l'altra, l'oferiment d'un camí orant de post-exercicis. Així, tot i ser redactada per Ignasi com una sola contemplació (amb dues notes, dos preàmbuls i quatre punts) la proposarem per parts, aprofitant diversos mètodes d'oració. L'ordre serà lleugerament diferent, intercalant les notes entre els preàmbuls capgirats i els punts. S'intentarà que cada part doni matèria de pregària, posant-la en contacte amb diversos passatges de l'Escriptura. Al final, se'n farà una proposta unitària per tenir sempre present en la vida ordinària aquesta contemplació, per mitjà de l'examen de consciència ignasià.

VULL RECONÈIXER...

Al final dels Exercicis hom se sent inundat de l'amor de Déu. La relació amb ell haurà estat segurament intensa i qualificada. En els diferents topants del camí s'haurà estat tocat per l'amor creador de Déu, o pel seu perdó, o per l'obra i l'exemple de Jesús, o pel do de l'Esperit consolador. Seria impossible llistar tots aquests dons, alguns identificats, d'altres que queden en el subconscient. En conjunt, configuren el *xoc* afectiu tan característic dels Exercicis i tan difícil de compartir amb altres que no han fet l'experiència. Un símptoma prou universal i que interpel·la desconcertantment els altres és l'alegria. No és estrany, doncs, que Ignasi, com qualsevol exercitant actual, desitgi apassionadament endinsar-se més en l'amor de Déu i, ensems, poder-li correspondre plenament. *Amor con amor se paga*, diu l'adagi i, com que l'amor augmenta el coneixement de l'Amat, s'entra en una espiral sense fi. Pau és taxatiu: la fe i l'esperança passaran, l'amor no acabarà mai.

Això ens ofereix una primera clau de comprensió de la darrera proposta ignasiana: la contemplació que ens ocupa no és un *final* d'Exercicis, amb vista a un agraïment conclusiu o a un balanç animador. És un projecte d'enfocament de tota la vida posterior, dilatada entre la percepció creixent de l'amor de Déu i la resposta amorosa. *Que sólo en amar es mi ejercicio*, diria Joan de la Creu. També aquí coincideix Ignasi amb Pau, quan aquest, després d'enumerar els diferents carismes en l'Església, invita a interessar-se per un carisma millor: la caritat! No estranyarà, doncs, la petició que suggereix Ignasi en aquesta contemplació:

2n preàmbul. El segon, demanar el que vull: serà aquí demanar coneixement intern de tant de bé rebut, per tal que jo, enterament reconeixent, pugui en tot amar i servir sa divina majestat [233].

Demanar el que vull

Considerem aquest preàmbul pas a pas. Al llarg dels Exercicis, Ignasi ha subratllat en forma de petició els valors realment desitjables, educant a poc a poc el nostre desig. Encapçala cada petició insistentment -en total són onze- per aquesta expressió *demanar el que vull* [48, 55, 65, 91, 104, 139, 152, 193, 203, 221, 231]. Aquí l'objectiu és essencial a la vida espiritual: estimar i servir Déu. Estimar Déu servint els germans i servir Déu estimant els germans. I, això, en tot. No cal dir que aquest va ser el capteniment de Jesús en la seva vida mortal i que, en assolir-lo, acomplim el desig de Déu que siguem imatges del seu Fill. Cal adonar-se que aquesta definitiva fita espiritual -estimar i servir en tot-és una gràcia. Per tant, s'haurà de demanar i, a més, insistentment, perquè és més vital que el pa que menjo. Però, a la vegada, cal voler-ho de debò. Altrament, la petició és desmenjada, tèbia, trista. Justament, un primer fruit i ben saborós de la petició serà l'aprofundiment del desig, fins a convertir-se en una necessitat. Augment de desig i certesa de rebre el do van plegats, perquè Déu és fidel. Així ho confessa Ignasi a propòsit d'una súplica ardent:

[...] em venia de dir: "Pare etern, confirma'm; Fill etern, confirma'm; Esperit Sant etern, confirma'm; Santa Trinitat, confirma'm; un sol Déu meu, confirma'm", amb tan gran deler i devoció i llàgrimes, i dient-ho tantes vegades i sentint-ho tant per dins; i també deia: " i Pare Etern, no em confirmareu?"; tant i tant ho desitjava, que ho considerava com un sí. I el mateix deia al Fill i a l'Esperit. [Diari espiritual, n.48].

Coneixement intern

Entronca amb els dons de l'Esperit Sant de saviesa gustosa de les coses divines i d'intel·ligència que llegeix per dins els fets de la història de salvació. Ignasi ens ha ensenyat a demanar aquest coneixement, intern i sentit: de la malícia del pecat [44,63], del Senyor que per mi s'ha fet home [104], dels enganys del cabdill enemic i de la vida veritable del vertader capità [139], que tot és do i gràcia de Déu [322] i, ara, de tants béns rebuts [233]. D'aquí es desvetlla el do de la pietat, que beneeix Déu sense poder oblidar mai els seus favors (SI 102).

de tant bé rebut

Formulat ara el bé d'una forma global i intuïtiva, serà desgranat fil per randa tot al llarg de la contemplació, fins a constatar que realment és tant i tant, gaudir de la seva qualitat tan beneficiosa i adonar-se que de cap manera no és cosa nostra o atribuïble a nosaltres, sinó que és do rebut. *Si sabessis el do de Déu*, diu Jesús a la samaritana (Jn 4,10).

Perquè enterament reconeixent

El reconeixement té una vessant objectiva de penetració de les coses, més enllà, no sols de la seva aparença, sinó de la seva entitat. Un regal pot ser aparatós i, fins i tot, de qualitat exquisida, però té al darrere un donador, una significació i un sentit, que cal conèixer doblement, és a dir, reconèixer. Però, evidentment, aquesta penetració desvetlla una actitud subjectiva de reciprocitat envers el donador, que es pot manifestar de mil maneres: agraïment, afecte, servei, correspondència, compliment de la seva voluntat. Cerquem, doncs, aquesta total reconeixença -també és do-, perquè desencadeni en nosaltres amor i servei. Maria gastà un perfum de molt preu per ungir els peus de Jesús en reconeixement. Judes, en canvi, no va reconèixer l'amic que traï amb un bes.

pugui en tot

No ens acontentem amb un més sinó que demanem el tot. En el Principi i Fonament, volíem escollir el que més conduïa a la lloança i servei de Déu. Ara, l'aspiració és a la unificació total de la vida, de manera que res no quedi fora del servei i de l'amor. En un altre context, l'estrangera Rut formula una totalitat semblant de compromís amorós amb la seva sogra: "No insisteixis que et deixi, que em separi de tu i me'n torni! On vagis tu, vull venir jo; on visquis tu, vull viure-hi jo. El teu poble serà el meu poble, el teu Déu serà el meu Déu. On moris tu, allí moriré jo i allí seré enterrada. Només la mort ens podrà separar..." (Rt 1,16-17). Ignasi recomana als novicis de la Companyia que procurin sempre, en totes les coses concretes, "el servei i la complaença de la bondat divina, per ella mateixa purament i per l'amor i beneficis tan singulars amb què se'ls ha avançat, més que per temor de penes ò esperança de premis, (tot i que també d'això s'han d'ajudar!)".

I rebla el clau, invitant-los a "estimar Déu en totes les coses i a totes en Ell, segons Déu mateix vol" [Const 288].

estimar i servir

Tota la vida de Jesús es podria resumir en aquestes dues paraules: amor a Déu i als germans, convertit en servei per fer de pont entre Déu i la humanitat. "El Fill de l'home no ha vingut a ser servit, sinó a servir i a donar la seva vida com a rescat per tothom" (Mt

20,28). És paradigmàtica l'escena on renta els peus als deixebles: és expressió de l'amor, segons Joan, fins a l'extrem i, ensems, exemple del capteniment de Jesús com a servidor. Jesús inspira la seva forma d'actuar i d'estimar en la contemplació i en el coneixement de com és el bon Pare Déu. Per tant, sap prou quin és el primer manament: "estima Déu amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tota la ment i amb totes les torces; i també el segon: estima els altres com a tu mateix" (Mt 22, 37-40).

sa divina majestat

La manera de ser de Déu és inefable. Se li poden aplicar mil títols: Abbà, Pare, Senyor, Creador, i tants altres noms. Ignasi, acostumat a ser molt precís amb els títols de la cort, agombolat per la magnificència entranyable de Déu i ple de reverència, només gosa dir divina majestat. Avui som més democràtics, no reverenciem gairebé res, però qui té una vertadera experiència de Déu queda inundat de reverència. Podem començar pel gest reverend i, si Déu ho vol, en tindrem l'experiència. *Si desitges tenir fe, posa't de genolls*, deia Pascal. De tota manera, darrere de tots els noms de Déu crema un únic amor:

Deia l'Amic a l'Amat que per molts camins venia al seu cor i apareixia als seus ulls, i amb molts noms la seva paraula l'anomenava; però l'amor amb què li donava la vida i el mortificava era només una, tan solament (n.90)(1).

Aquest primer exercici podria consistir, doncs, en interioritzar la petició ignasiana, prenent com a mediadora Maria i procurant dir-la com ella la diria o cantaria, ja que està en íntima consonància amb el seu Magnificat (Lc 1,46-55).

2. AMB ELS SANTS

1r preàmbul. El primer preàmbul és composició, que és aquí veure comestic davant Déu nostre Senyor, els àngels i els sants intercedint per mi [232].

Aquesta ambientació o composició de lloc l'ha suggerida Ignasi en altres moments particularment importants dels Exercicis. Desitja tenir per testimonis els sants i les santes de la cort celestial en l'ofrena radical al Rei eternal [98]. En el context de l'elecció de vida, la meditació dels tres binaris persegueix el desemmascament de l'escala de valors que governa conscientment o inconscient la nostra afecció. No cal dir que el tercer binari retrata l'actitud dels sants, l'afecció dels duals era moguda per la lloança i el servei de Déu nostre Senyor. És comprensible que Ignasi pretengués que féssim aquesta meditació amb la seva companyia i pregària [151]. Aquests que van vestits amb vestidures blanques, qui són i d'on han vingut? [...] Aquests són els qui vénen de la gran tribulació, han rentat llurs vestits i els han blanquejat amb la sang de l'Anyell. És per això que estan davant el tron de Déu, donant-li culte dia i nit al seu Santuari; i el qui està assegut al tron estendrà la seva tenda sobre ells. Ja no tindran fam ni set; ja no els molestarà el sol ni la calitja. Perquè l'Anyell que està enmig del tron els pasturarà i els guiarà als rnanantals d'aigua viva. I Déu eixugarà tota llàgrima dels seus ulls. [...] Per mà de l'Àngel va pujar davant Déu la fumera dels perfums amb les oracions dels sants (Ap 7,13-8,5). En fer aquesta contemplació Ignasi, encara més, vol sentir-se en companyia dels sants, com a la colla dels vertaders amadors i servidors de Déu. Són els testimonis (He 12,1), són els intercessors. Ben segur que pregaran per ell, si es tracta de seguir el camí que ells mateixos van emprendre, de tanta glòria de Déu, de tanta vida pels germans, i que tant feliços els ha fet per sempre. A Loiola havia llegit entusiasmat les gestes dels sants [Autob 5-7] i havia sentit l'empenta i el suport que li proporcionaven en el seguiment de Jesús. Els coneixia particularment i s'hi havia fet amic, entrant en una cursa emuladora en persecució de Jesús (Fl 3,12). Així, era molt devot de Francesc d'Assís, al qual imita en tantes coses, com ara el pelegrinatge a Jerusalem i la pobresa; de sant Domènec predicador; de sant Onofre, amb aquella austeritat tan terrible; de sant Pere, al qual havia escrit un poema fins i tot abans de convertir-se; de santa Magdalena, la pecadora amant; i de sant Pau, del qual imitarà l'empenta i la gratuïtat apostòlica. La cort celestial li era poblada, doncs, d'amics entranyables, que com a germans grans l'orientaven i esperonaven en el seguiment de Jesús.

Valgui aquest testimoni consignat al seu Diari Espiritual, en un moment de màxima transcendència en la confirmació d'un discerniment sobre la pobresa de la Companyia i en l'acció de gràcies subsegüent:

Després, al cap d'una estona, pensant per on començaria i recordant que per tots els sants, m'hi he encomanat perquè preguessin Nostra Senyora i el seu Fill, que em fessin d'intercessors amb la Santíssima Trinitat, amb molta devoció i intensitat i amarat de llàgrimes. I, en aquest estat, he passat a confirmar les oblacions passades, dient moltes coses, pregant i posant per intercessors els àngels, els sants Pares, els apòstols i els deixebles i tots els sants etc., per poder accedir a Nostra Senyora i al seu Fill. I a aquests, he pregat i suplicat també amb llargs raonaments a fi que la meva confirmació enllestida i l'acció de gràcies pugessin davant el tron de la Santíssima Trinitat. I mentrestant, i més endavant, molt gran efusió de llàgrimes, mocions i sanglots interns. Semblant-me també com si sentís

les venes o parts del cos sensiblement, he presentat la confirmació definitiva a la Santíssima Trinitat davant tota la seva cort celestial. He donat gràcies després amb molt intens afecte, primer a les Persones Divines, després a nostra Senyora i al seu Fill, després passant pels àngels, pels sants Pares, pels apòstols, pels deixebles, a tots els sants i a totes les persones que m'hi havien ajudat. [Diari Espiritual, nn. 46-47]. En última instància, els sants reproduïxen la imatge de Jesús, objectiu, com s'ha dit, de tota la contemplació que ens ocupa. Ho expressa divinament Ramon Llull:

L'amor cridà els seus amadors, i els digué que li demanessin els dons que li eren més desitjables i més plaents. I ells demanaren a l'Amor que els vestís i els ornés amb les seves faïçons, per tal d'ésser més agradables a l'Amat (n.77).

El mateix dirà Joan de la Creu, en reclamar que l'Amat el miri: "ya bien puedes mirarme, / después que me miraste, / que gracia y hermosura en mí dejaste"- . S'ho aplica deliciósament Maria, la plena de gràcia: "ha mirat la petitesa de la seva serventa". També Pere rep l'impacte de la mirada amorosa: "Jesús fixant la mirada, li digué: [...] Tu et diràs Kefes" (Jn 1,42) i "Va cantar un gall. El Senyor es girà i mirà Pere" (Lc 22,60). Veu Joan, al peu de la creu, i li confia la mare; veu Natanael sota la figuera, mira els deixebles reunits, l'hemorroïsa, la Magdalena, la germana de Llätzer -Maria-, la velleta del temple, el paralític, els infants, la samaritana. Els sants són els esguardats pel Senyor, esguard que deixa senyal:

Amb l'Anyell hi havia els cent quaranta-quatre mil que portaven escrits al front el nom de l'Anyell i el nom del seu Pare (Ap 14,1).

Afegim, doncs, a la nostra composició de lloc, els sants de particular devoció, que han pregat per nosaltres fins i tot quan hem estat pecadors [60], i que se'ns ha ensenyat a reverenciar [3] de tal manera que ens ha dolgut si se'n parlava malament -horror d'Ignasi en sentir blasfemar el nom dels sants a l'infern [67]-, davant els quals hem fet la nostra oblació al Rei eternal [98], i que ens han presentat com a amics i servidors de Jesús, escollits i enviats per ell perquè ens ensenyessin l'escala secreta del seguiment en pobresa i humilitat [145-146]. Recolzats en ells, podem repetir amb renovada confiança la petició del n. 1 i avançar en la nostra contemplació.

3. LES OBRES

Nota. Primer convé advertir dues coses. La primera és que l'amor s'ha de posar més en les obres que en les paraules [230].

St. Ignasi vol l'exercitant advertit o dotat d'un parell d'eines, detectores d'amor, com vareta de saurí o comptador Geiger, a l'hora de fer la contemplació que ens ocupa. Subministra l'instrumental detector en una nota desdoblada en dues parts. Procurarem rumiari ara la primera. Del començament dels Exercicis, Ignasi [interpel·la](#) l'exercitant amb un col·loqui davant Crist en creu on consideri la bogeria de Jesús, venint a fer-se home, a morir per ell, i es preguntin què ha fet per Crist, què fa per Crist, què ha de fer per Crist [53]. De paraules d'amor, n'anem plens, però tot i ser necessàries, no són suficients. Les paraules se les enduu el vent i, fins i tot, poden ser falses i, àdhuc, traïdes. Tantes vegades les paraules només expressen l'enamorament de l'amor passional sentit i no l'amor de l'Amat! Davant les inquisidores paraules dels fariseus, Jesús parla de dos fills, el qui diu i no fa, i el qui diu no i fa (Mt 21,28-32). Més encara, es queixa Jesús que diuen i no fan... ni tampoc deixen fer! "No tothom qui em diu: Senyor, Senyor, entrarà al Regne del cel, sinó el qui fa la voluntat del meu Pare del cel" (Mt 7,21).

En aquesta contemplació volem assolir amor per la via del coneixement de l'amor de Déu. Què és, doncs, amor? Déu és amor (1Jn 4,16) i amar és la seva obra i les seves obres són amor. La vareta més segura per a Ignasi de descobrir amor i realitzar amor són les obres. St. Joan ja n'adverteix els seus fidels: "fills, no estimem amb frases i paraules, sinó amb fets i de veritat" (1Jn 3,18), i ho concreta: "Si algú que posseeix béns en aquest món veu el seu germà que passa necessitat i li tanca les entranyes, com pot habitar dintre d'ell l'amor de Déu?" (1Jn 3,16-17). De fet, Joan ho expressa de mil maneres, emocionat per l'obra fonamental de Déu manifestada en Jesús, el del cor traspasat (Jn 19,34). Però és el mateix Jesús qui admira l'obra del Pare. "El Pare estima el fill i li mostra tot el que fa" (Jn 5,20). Així, és ben actiu en la sembra i demana col·laboradors en la sega. "El meu aliment és fer la voluntat del qui m'ha enviat i dur a terme la seva obra" (Jn 4,34).

En la discussió amb els fariseus sobre el treball de Jesús en dia festiu curant un paralític, l'argument és contundent: "el meu Pare continua treballant i jo també treballo" (Jn 5,17). Però en aquest passatge, l'evangelista deixa penjat el lector amb una frase crítica de Jesús: "I (el Pare) encara li mostrarà obres més grans que aquestes, i en quedareu meravellats" (Jn 5,20). Cal fer un salt als fets pasquals per assabentar-se d'aquestes obres més grans: l'amor-servei és signe de l'amor extrem, que consisteix a donar la vida pels amics: "Hem conegut l'amor pel fet que Jesucrist ha donat la seva vida per nosaltres. Per això hem de donar també la vida pels germans" (1Jn 3,16).

Aquest gest extrem és imitació de l'actuació del Pare, que tant estimà el món que entregà el fill únic, el seu estimat (Jn 3,16). Així pot afirmar Jesús: "És el Pare qui, estant en mi, fa les seves obres" (Jn 14,10). Agosaradament podríem dir, doncs, que és el Pare qui mor a la creu, com una mare es diu morir quan li maten el fill. "Arriba el príncep d'aquest món -la

mort-. No és que tingui poder sobre mi, però així el món sabrà que jo estimo el Pare i que faig el que el Pare m'ha manat" (Jn 14,31). En aquesta escola d'amor d'obra -servei i donació-, mostrat i mediatitzat per l'entrega als altres, vol ser Ignasi instruït per contemplar i aconseguir amor. Aquesta ha estat l'escola dels sants que ens acompanyen en aquesta meditació (n. 2), la pregària dels quals s'uneix a la nostra petició (n.1), i també la de Jesús mediador que preveu que els qui creguin en ell faran les mateixes obres i encara de més grans, perquè tot el que demanem al Pare en nom seu ho farà (Jn 14,12-13).

4. I LA COMUNICACIÓ

La 2a: l'amor consisteix en comunicació de les dues parts, a saber; a dar i comunicar l'amant a l'amat el que té o del que té o pot; així, al contrari, l'amat a l'amant; de manera que si l'un té ciència, donar-ne al qui no en té, si honors, si riqueses, i recíprocament l'altre a l'altre [231].

Ciència, riquesa, honor

És ben curiosa la tríade de dons a comunicar esmentada per Ignasi. La ciència, cobejada al marge de la voluntat de Déu, és motiu del pecat d'Adam i Eva, i de les seves greus conseqüències [51]. La riquesa i l'honor (junt amb la vida llarga) han estat relativitzats en referència a la glòria de Déu, tant al Principi i Fonament [23], com a la segona Manera d'humilitat [166]. A més, riquesa i honor són els dos primers graons de la temptació -filats i cadenes- de l'enemic, a dues Banderes [142]; i, els seus contraris són els graons de la vida vertadera de Crist, que és la humilitat i totes les virtuts [146]. Justament, a la tercera manera d'humilitat, perfectíssima manera d'estimar, es prefereix i desitja compartir la pobresa i el deshonor de Jesús, en comptes de riquesa i honors [167]. Encara, a Binaris, es pretén matar l'afecció desordenada a la riquesa, amb la súplica humil de ser elegit en pobresa real [157].

Així, doncs, en context ignasià, la ciència, la riquesa i l'honor, s'han d'entendre des de l'òptica de Crist: la ciència, que no vol saber altra cosa sinó Crist crucificat (1Co 2,2); la riquesa, que consisteix en tresors on no arriba l'arna ni el lladre (Mt 6,19), l'honor del servidor fidel, que és invitat a entrar al goig del seu Senyor (Mt 25,21.23). Preguntaren a l'Amic: Quines són les teves riqueses? Respongué: les pobreses que sofreixo pel meu Amat. I quin és el teu repòs? El llanguiment que em dóna l'amor. I qui és el teu metge? La confiança que tinc del meu Amat. I qui és el teu mestre? Respongué, i digué que les significacions que les criatures donen del seu Amat (n. 57).

L'Amic i l'Amat

Tot i que domina en Ignasi el capteniment de vassall davant el Senyor, la primera descripció que ens ha fet del col.loqui final de la pregària [54] és de parlar com un amic parla amb un amic, per demanar ajuda, perdó o consell. De fet, és molt sensible a la relació de Jesús amb els deixebles, que qualifica sovint d'*estimats* [278, 281, 284], i ens fa notar que Jesús, en enviar a predicar la pobresa i humilitat, se serveix d'amics [146]. Particularment amable és el cinquè punt de les contemplacions de resurrecció, on invita a fixar-nos en l'ofici de Jesús de consolar, com uns amics consolen els seus amics. Aquests i altres trets de la conducta amistosa de Jesús configuraran, per imitació, la manera de ser amical, fidel i detallista d'Ignasi.

És ben possible que, en la nota que ens ocupa, Ignasi estigui influït per Ramon Llull. A Barcelona, estigué en contacte amb els editors de la seva obra i, apòstol laic com l'Ignasi estudiant, és un apassionat de l'*ara*, del *tot* i del *sempre*. De fet, "sap que les obres són la millor demostració d'un amor, i per això procura d'actuar intensament, sense parar, no solament per evitar que s'apagui l'amor que té a Déu, ans per atiar-lo fins al màxim"(3).

Es manifesta l'Amat al seu Amic amb vestits vermells i nous; i estén els seus braços perquè l'abraci, i inclina el seu cap perquè el besi, i està enlaire perquè el pugui trobar (n. 91).

Com Llull, Ignasi ens ha suggerit de parlar d'amic a amic, justament, en el col.loqui davant Crist crucificat. No és el moment de parlar d'aquestes similituds o influències, però Ignasi en acomiadar-se de Barcelona camí de Terra Santa, no acceptà companyia, perquè volia tenir només confiança en Déu [Autob 35]. Ho expressa amb paraules que recorden aquest magnífic text de Llull:

Malalt estigué l'Amic, i en tenia cura l'Amat; de mèrit el peixia, amb amor l'abeurava, en paciència el colgava, d'humilitat el vestia i amb veritat el guiava (n. 23).

La transposició espiritual d'aquest text la suggereix el mateix evangeli, quan Jesús es presenta com a metge que no ha vingut per als sans sinó per als malalts. Transposició que es realitza a Loiola i a Manresa, on greus malalties d'Ignasi van acompanyades de sanacions espirituals. El *Vita Christi* de Loiola insisteix en Jesús com a metge i, durant les malalties manresanes, tot el seu desig era conversa espiritual [Autob 5, 34]. Ell mateix és una nafra i un abscess purulent de pecat i metzina de molta turpitud [58]. És també aquest Jesús que inspira la gran preocupació de St.Ignasi pels malalts.

En cap moment, l'espiritualitat ignasiana no fa referència a la relació esponsal de fonaments bíblics tant evidents i inspiradors. L'orientació apostòlica evangèlica de la seva vida i dels seus companys s'expressa tota en el nom de Companyia al servei de Jesús.

Comunicació

La comunió amb el destí de Jesús l'ha subratllat Ignasi en el reiterat *amb mi*, de la crida del Rei eternal [95], a l'hora de participar en les seves penes i la seva glòria per la conquesta del Regne. El col.loqui d'oferiment [98] expressa el desig amorós d'assemblar-se-li i d'imitar-lo i de seguir-lo per la seva via que porta els homes a la vida [Const 101]. Aquesta és la riquesa comuna, les ovelles a cercar, "són meves i les conec" (Jn 10,14-16), "us les confio, us envio" (Jn 17,18-21). La ciència comunicada és el coneixement de Déu: "jo els he fet conèixer el teu nom, i els el faré conèixer més encara, perquè l'amor amb què m'has estimat estigui en ells, i jo també hi estigui" (Jn 17,26); "et beneixo Pare perquè has revelat aquestes coses als senzills" (Mt 11,25). L'honor no és altre que ser reconeguts per Jesús (Mt 11,32) i que ens tingui per amics seus i no per servidors (Jn 15,15).

En fi, el paradigma més sublim de comunicació és el del Pare i el Fill, expressat repetidament als Evangelis: "sabent Jesús que el Pare li havia posat tot a les seves mans" (Jn 13.), "tot allò que és meu és teu, i allò que és teu és meu" (Jn 17,10). Ignasi exclama extasiat: "quina manera de ser Pare i quina manera de ser fill!" [Diari Espiritual, 72]. D'altra banda, veu reproduir el paradigma per part de l'Amat a l'eucaristia: Preneu, mengeu-ne, beveu [289]. Allà ens entrega realment tot el seu ésser i tota la seva missió; allà trobarà la manera de retornar alguna cosa a l'Amat, com veurem més endavant. Reprenent, doncs, el fil de la nostra contemplació, amb els detectors d'amor que són les obres i la comunicació, inspeccionem l'amor de Déu i perfillem la nostra reciprocitat i reconeixença, que passarà, obligadament, per l'amor i servei al germà: "la collita és abundant, però els segadors són pocs"! (Mt 9,37)

5. DE TANTS DONES

Posats a la presència de Déu, feta l'oració inicial acostumada, la composició de lloc i la petició.

El **primer punt** és fer memòria dels beneficis rebuts de creació, redempció i dons particulars, ponderant amb molt d'afecte quant ha fet Déu nostre Senyor per mi, i quant m'ha donat del que té, i, per tant, que el mateix Senyor desitja donar-se'm en quant pot, segons la seva ordenació divina [234].

Creació

Hi ha coses tan naturals que les fruïm sense adonar-nos-en. Les tenim davant el nas i no les veiem. L'aire, l'aigua, la llum,... Som tan ximpls com aquell sergent que instruïa els soldats del tir a distància: cal alçar perquè les bales cauen per la llei de la gravetat, però, si no, caurien pel seu propi pes. Portava llarga estona el pilot Saint-Exupéry, esgarriat d'una avaria al desert, tombat a la sorra contemplant la celstia. De cop i volta l'envai el vertigen de caure als estels. Ai! Ni una mata ni un arbre on agafar-se, ni una branca que el deturés. Fins que va sentir de nou el seu pes sobre la sorra. I la gravetat que el lligava a la terra li semblà sobirana com l'amor. L'Antic Testament té ensenyances i pregàries encisadores al voltant del do de la creació. A part de la doble narració mítica del fet, (Gn 1 i 2, amb la tornada insistent del "Déu veié que tot això era bo", que es converteix, un cop creats i beneïts l'home i la dona, en "Déu veié que tot el que havia fet era molt bo"), ens fa assistir a una classe particular de ciències naturals al queixós Job. Déu li parla cultament, fins i tot, de l'hipopòtam i del cocodril (Jb 38-42). No cal dir que Job es queda embadocat i avergonyit davant la grandesa del Creador. No és gens estrany, per tant, que diversos salms i himnes cantin meravellats la grandesa de la creació i del seu fautor, com ara el salm 104 o l'himne dels tres joves dins la fornalla (Dn 3,52-90). De fet, el salmista s'admira que tanta grandesa i bellesa hagi estat confiada a la persona humana (Sl 8), i St. Pau, veient la creació sotmesa a les malures de la humanitat, la sent gemegar expectant la glòria dels fills de Déu. Els pensaments ecologistes i científics, ni que no es relacionin amb Déu, aporten al creient una admiració i una consciència de la immensitat dels béns rebuts.

No penséssim que el tema es redueix als béns materials. Aquí hi entra de ple la companyia humana, la família, l'amistat, la societat, l'art, la literatura i totes les produccions i relacions humanes que tenen també en Déu el seu origen. La plàstica paràbola de la vinya d'Isaïes, represa dramàticament per Jesús, mostra Déu com a creador d'un poble, d'una terra, d'una espiritualitat (Is 5,1-7). En aquest sentit, és oportú contemplar aquest punt des de l'òptica del jo comunitari que és cada un de nosaltres i, així, fruir dels dons de creació que reben les persones que estimo. En tant que això no és consciència o realitat de tothom, generarà forces de servei i justícia envers Déu i els desposseïts de la terra. Encara podem alegrar-nos que Déu faci sortir el sol i faci ploure també sobre els injustos: potser algun dia comprenguin i plorin (Mt 5,44-48). L'Ignasi recentment convertit es passava hores consolat contemplant el cel i els estels, "perquè amb allò sentia un molt gran impuls a servir a nostre Senyor" [Autob 11].

En Jesús observem una contemplació de la creació més subtil i confiada. El pa de cada dia (Mt 6,11) i la vida humil i efímera dels ocells del camp i de les flors (Mt 6,25-34) són el regal quotidià de Déu. Això li inspira proposar-nos un canvi de preocupacions: en comptes de bregar pels dons petits tan generosament concedits -Déu dóna el pa als seus amics fins quan dormen (S1 127) - caldrà ocupar-se del Regne i de la voluntat de Déu (Mt 6,33-34).

Ignasi, de vell, acaronava les flors del camí amb el bastó, dient-los *ja se què em voleu dir*.

Redempció

Fem redempció de l'ésser humà és el que parlen les persones divines en la contemplació central de tots els Exercicis, la de l'Encarnació [107]. Des del Principi i Fonament, la creació és presentada com un projecte de participació de la glòria de Déu per la lloança i el servei [23]. La Paraula encarnada (Logos-Verb), per la qual tota cosa fou creada, havia de ser la culminació de la comunicació del diví i l'humà (Jn 1,1-2). En ser una comunicació en llibertat, el llenguatge diví va haver d'assumir, generosament, l'accent tràgic escollit per la humanitat. Recordant una túnica sortejada en divendres sant, que vestia un cos estimat, explica simbòlicament Llull:

Desobeí l'Amic al seu Amat, i plorà l'Amic. 1 l'Amat vingué a morir a la túnica del seu Amic, per tal que l'Amic recobrés allò que havia perdut; i li féu major do que aquell que havia perdut (n. 30). El llenguatge era de blasfèmia, de guerra, d'opressió, de fam, de misèria, d'infern. Per a St. Joan, era de tenebra, mentida i mort. Calia, per tant, l'abaixament fins a la mort, i de creu, per reprendre el diàleg (Fil 2,6-11).

St. Pau resumeix vigorosament la seva comprensió del misteri redemptor de Jesús:

Amb alegria, doneu gràcies al Pare, "que us ha fet dignes de tenir part en l'heretat del poble sant, en el Regne de la llum.

Ell ens alliberà del poder de les tenebres i ens traspassà al Regne del seu Fill estimat, en qui tenim la redempció, el perdó dels nostres pecats. Ell és la imatge del Déu invisible, engendrat abans de tota la creació, ja que Déu ha creat per ell totes les coses, tant les del cel com les de la terra, tant les visibles com les invisibles, trons i sobirania, potències i autoritats. Tot ha estat creat per ell i destinat a ell. Ell existeix abans de tot, i tot es manté unit gràcies a ell. Ell és també el cap del cos, que és l'Església. Ell és l'origen, el primogènit dels qui retornen d'entre els morts, perquè ell ha de ser en tot el primer. Déu volgué que residís en ell tota la plenitud. Déu volgué reconciliar-ho tot per ell i destinar-ho a ell, posant la pau en tot el que hi ha, tant a la terra com al cel, per la sang de la creu de Jesucrist" (Col 1,12-20). Ignasi, deutor de la descoberta del jo renaixentista i perceptiu de la singularitat paulina, accentua el *per mi* de tota la gesta de Jesús. Ho havia experimentat. És la singularitat sentida per l'ovella esgarriada, quan les altres noranta-nou resten a la pleta. Un cop mirat el barranc d'on ha estat salvada per l'actuació arriscada del bon pastor, s'apassiona per la vida i escomesa del seu redemptor. Tot és obra d'amor quan encara érem enemics, subratlla vigorosament Pau, com qui no acaba de creure-s'ho: "amb prou feines trobaríem algú que volgués morir per un home just... Però Déu ha donat prova de l'amor que ens té, perquè Crist va morir per nosaltres quan encara érem pecadors" (Rm 5,6-11).

Podem repassar, doncs, el camí personal dels Exercicis, per descobrir tants de béns rebuts. És impossible fer-ne la llista. Valgui aquesta enumeració: coneixement del propi pecat i perill, dels afectes desordenats, dels criteris antievangèlics; el perdó, la reconciliació i la crida; tots i cada un dels misteris de la vida de Jesús, marcats per una voluntat de guanyar-nos; el seu ensenyament, el seu exemple; la seva mort per mi i la seva nova vida comunicada; l'Esperit, Maria i l'Església; tots i cada un dels sacraments, especialment la Penitència i l'Eucaristia. En fer tan central als Exercicis la crida a la col.laboració en la conquesta del Rei Eternal, Ignasi ens fa adonar del valor universal dels dons de redempció. Aquest *per mi* és un *per nosaltres* que ha mobilitzat tants d'apòstols, en ple reconeixement, co- mençant pels mateixos deixebles. Anys més endavant, Xavier maldava perquè els universitaris de París no perdessin tant el temps, havent-hi tanta feina a fer pel Regne en terres llunyanes, on no era conegut el Salvador, i Pere Claver, segons el burxava el bon ancià St. Alfons Rodríguez marxava a Colòmbia perquè no es perdés la sang de Crist. Ignasi no podia contenir el somriure cada vegada que es creuava amb una persona: per ella havia mort Jesús!

L'himne que recull la carta als Efesis permet veure conjuntament tota l'obra de Déu al ritme d'una benedicció esclatant de joia (Ef 1,3- 14).

Dons particulars

Durant els Exercicis, haurem rebut un reguitzell de gràcies. Ara és el moment de fer-ne el recompte, agafats de la mà de Déu i mirant-les amb els seus ulls. El nen que ja sab qui són els Reis Mags va mirant de reüll els pares, a mesura que obre els regals, vermell d'emoció. Fem especial atenció als dons d l'Esperit Sant, el Consolador. La seva saviesa per comprendre els plans de Déu, el seu consell a les entrevistes, la fortalesa dels moments obscurs, la pietat i reverència envers Déu i els altres. Tot això fructifica ja en joia i pau i benignitat i caritat. No oblidem les persones concretes que, en fidelitat a Jesús, ens han dut a ell amb el seu ensenyament i amb el seu testimoni: pares, catequistes, mossens, religiosos, escriptors espirituals, la comunitat, el sant Pare, la jerarquia eclesiàstica, i tants altres. Abans jo no pensi en ells, tants han pensat en mi! Podem també recordar els regals inoblidables al llarg de la vida. Que l'esforç de recordar, però, no minvi el temps de ponderar i fruit la qualitat exquisida i la quantitat generosa dels detalls de Déu en la nostra existència.

Cal no passar per alt els dons subtils. Ben segur que hi ha punts negres a la meva història: pecats, crisis, obscuritats, dolors. Ignasi va perdre el seu futur pel desballestament d'una bala de canó que li passà entre les cames. Foc roent, negror ferrissa. A l'hora de la mort, aquella bala li era d'or: Déu li havia regalat tot amb aquell descarrilament de fantasies. Potser comencen a ser lluminosos alguns fets obscurs de la nostra vida. Haurem descobert que moltes crisis han estat de creixença, providencials. Déu, jugant-se-la, ens ha tirat a l'aigua o ens ha tret dels embolics i petiteses que no ens deixen avançar. Com hem patit! Quant hem guanyat!

Jo li havia demanat a Déu força per triomfar; ell m'ha fet feble perquè aprengui el gust de les coses petites. Li havia demanat la salut per fer coses grans; m'ha donat la malaltia perquè faci coses millors.

Li havia demanat la riquesa per ser feliç; m'ha donat la pobresa perquè sigui assenyat.

Li havia demanat el poder perquè els homes comptessin amb mi; m'ha donat la feblesa perquè jo necessiti només Déu.

Li havia demanat un company per no haver de viure sol; m'ha donat un cor capaç d'estimar tots els germans. Li havia demanat de tot per fruir de la vida; m'ha donat la vida perquè frueixi de tot. (Associació de malalts dels EUA). Segurament, la visió detallada i de conjunt de tants dons haurà inflammat el nostre cor, demanant-nos quelcom més significatiu que un agraïment polític. Aquesta és la intuïció d'Ignasi que es desenvolupa en el proper apartat.

6. HO RETORNO

I llavors aplicar-m'ho, considerant el que jo amb molta raó i justícia haig d'oferir i de donar; de part meua, a sa divina majestat, a saber; totes les meves coses i a mi mateix amb elles, així com qui ofereix amb molt d'afecte:

Preneu, Senyor, i rebeu tota la meua llibertat, la meua memòria, el meu enteniment i tota la meua voluntat, tot el que tinc i posseeixo; Vós m'ho heu donat, a Vós, Senyor, ho torno; tot és vostre, disposeu-ne segons la vostra entera voluntat; doneu-me el vostre amor i gràcia que això em basta (234).

L'Ignasi del començament, sense finesa de discreció, en arribar a aquest punt en la seva vida real, ha fet ja moltes passes de reciprocitat. Ha ofert la seva paga de quatre anys en reparació d'una imatge de Maria i per a sosteniment d'un monestir -hi tenia, potser, una filla?-, ha fet present de l'espasa i la daga a la Mare de Déu de Montserrat, ha donat els vestits de mudar a un pobre. Després de Manresa, per reveure un lloc de Terra Santa, s'ha desfet d'alguns estris d'escriure, i ha compartit amb els pobres i amb els companys d'estudi la xavalla -i no tan xavalla- i altres donatius. El mateix camí de despreniment ha anat suggerint a l'exercitant que vol seguir Jesús pobre i humil. Li ha proposat demanar ser escollit en pobresa, en l'ofrena al Rei Eternal [98], i també, en un diàleg triple i insistent, per ser admès sota la bandera de Jesús; i li ha proposat que posi sobre la taula els deu mil ducats (uns cinquanta milions?) que l'impedeixen trobar Déu en pau [157], tot elegint la pobresa de Jesús [167] i ordenant l'almoïna a imitació de Joaquim i Anna, que del que tenien en feien tres parts, una per als pobres, l'altra per al temple i l'altra per al seu manteniment [344]. Un recorregut anàleg podríem fer en referència a l'honra i estima personal, valors encastats més endins de l'ànima.

Poc li queda, però encara la litúrgia en el prefaci li recorda com de just i raonable és agrair a Déu tot el que ens ha donat. Ara bé, ell no s'accontenta amb l'agraïment del sempre i en tot lloc: veu també molt raonable i justa la correspondència i el retorn, perquè, més enllà dels dons, ha percebut l'entrega amorosa personal que batega darrere cada do de Déu. És el segon principi, el de la comunicació d'Amic i Amat. En definitiva, es tracta de correspondre als dons eucarístics: *mengeu el meu cos, beveu la meua sang* (Jn 6,54-55), *preneu...* (Mc 14,22).

Així, en pura imitació, ja té què oferir i com fer-ho: *Preneu, Senyor, i rebeu*, i les categories bíbliques del cos -dimensió relacional de la persona- i la sang -dimensió vital les tradueix per les categories escolàstiques del més essencial i íntim humà. Escorcolla, doncs, el seu ésser i n'oferix el nucli. Ja no donarà els fruits, que són els actes, sinó l'arbre amb els fruits. Es tracta de donar tota la llibertat; de substituir-la pel voler de Déu. I, tot seguit, les facultats superiors, que suporten la vida específicament humana, la memòria, l'enteniment i la voluntat.

Es nuaven les amors de l'Amic i l'Amat amb memòria, enteniment i voluntat, per tal que l'Amic i l'Amat no se separessin; i la corda en què les dues amors es nuaven era de pensaments, llanguiments, sospirs i plors (n. 131). Significa aquesta donació l'anul·lació dels dons? Alguna interpretació incorrecta tem un Déu fagocitari que retira del compte comú la part entregada.

Anava l'Amic per una ciutat com foll, cantant en lloança del seu Amat; i li preguntaren les gents si havia perdut el seny. Respongué que el seu Amat havia pres el seu voler, i que ell li havia donat el seu enteniment: per això li havia romàs tan solament la memòria, amb què recordava el seu Amat (n. 54). Sense excloure, doncs, que Déu prengui el que vulgui, quan vulgui, perquè la donació és total, com ho fou l'eucarística -i allà sí que li vàrem prendre a Jesús la vida-, la pretensió és que l'Amat en faci l'ús que vulgui, amarant-li les facultats amb els seus pensaments i opcions i disposant de la llibertat, fins que es realitzi allò de Pau: "ja no sóc jo qui visc; és Crist qui viu en mi. La meua vida terrenal, la visc gràcies a la fe en el Fill de Déu, que em va estimar i es va entregar ell mateix per mi" (Gal 2,20). Teresa entengué completament Ignasi en escriure "Vuestra soy, para vos nació, ¿qué mandáis, Señor, de mí?".

S'absentà l'Amat del seu Amic, i l'Amic cercava el seu Amat amb la memòria i amb l'enteniment, per tal de poder-lo amar. L'Amic trobà el seu Amat; li demanà on havia estat. Respongué: En l'absència de la teua memòria i en la ignorància de la teua intel·ligència (n.92). Ara bé, com que tot i estar donats, els béns romandran compartits i confiats a la nostra disposició i, redoblament, a la nostra administració, caldrà iterar l'ofrena sovint, i realitzar-la, ocupant activament la llibertat i les facultats en les coses de l'Amat. De mica en mica, tot es va fent seu realment, a través de les obres en servei dels germans. Aquests són els usufructuaris visibles i els marmesors de l'ofrena al Déu invisible (1Jn 4,12).

L'entrega de tot el que tinc i posseeixo, valorat com a do seu, és del tot confiada. A les seves mans, que foren amoroses per donar-m'ho, estarà definitivament segur. I no per un càlcul de retorn interessat, com St. Pere quan inquireix: "I nosaltres, que ho hem donat tot?" Encara el Senyor condescendeix i li parla del cent per u i de la vida eterna (Lc 18,28-30). Digué l'Amic al seu Amat que li donés la paga pel temps que l'havia servit. Comptà l'Amat els pensaments i els desigs i els plors i els perills i els afanys que havia sofert el seu Amic per amor d'ell, i afegí l'Amat, en aquell compte, eternal benaurança; i es donà ell mateix, en paga, al seu Amic (n. 64). Ignasi ho recull al final de la pregària: demana exclusivament amor i gràcia. Els ha tastat. Li basten. Conclou també Teresa: "Quien a Dios tiene, nada le falta, sólo Dios basta". I el seu correformador: "ya no tengo ganado / ni tengo otro oficio / que sólo en amar es mi ejercicio" (4).

El llum de la cambra de l'Amat vingué a il·luminar la cambra de l'Amic, per tal de treure'n les tenebres i omplir-la de plaers i de llangors i de pensaments. I l'Amic tragué de la seva cambra totes les coses, per tal que hi cabés el seu Amat (n. 100). Reprenem així, en el col·loqui, la petició inicial d'estimar i servir en tot, i comprenem millor la composició de lloc: la comunió dels sants, conjunt de persones que ha realitzat i viu feliçment aquest meravellós intercanvi. "Germans, per la misericòrdia que Déu ens té, us exhorto a oferir-vos vosaltres mateixos com una víctima viva, santa i agradable a Déu: aquest ha de ser el vostre culte veritable" (Rm 12,1).

Encara, un parell de notes sobre aquesta oració ignasiana: s'hi reciten unes paraules, es formulen uns pensaments. Ignasi assenyala que es diguin amb molt d'afecte. El to de dirles les modifica totalment. Quan Jesús ensenya als deixebles el parenostre, els diu que preguin *així*: Pare nostre... Com va dir Jesús la seva oració? Com deia Ignasi el seu *Preneu, Senyor, i rebeu?*

Comentàvem més amunt l'absència d'espiritualitat esponsal en els Exercicis. L'oració que acabem de meditar, però, es podria dir plenament en aquest context, perquè el seu ressò

eucarístic apunta al banquet de noces de l'Anyell. Si no, fixem-nos que bé sonarien en la donació d'home i dona, canviant el que calgués canviar.

7. I LA TEVA PRESENCIA

El segon punt: mirar com Déu habita en les creatures: en els elements donant l'ésser; en les plantes, vegetant; en els animals fent sentir; en els homes donant l'enteniment; i, per tant, en mi, donant-me l'ésser, animant-me, i fent-me sentir i entendre; així mateix fent temple de mi, essent creat a la semblança i imatge de sa divina majestat; altre tant, reflectint en mi mateix de la manera que s'ha dit en el primer punt, o d'una altra que sembli millor [235]. Posats a la presència de Déu, que precisament serà objecte de la contemplació per aconseguir amor en aquest segon punt, i feta l'oració acostumada, intensifiquem la petició per mitjà de la intercessió dels sants, que van aprendre a descobrir Déu present en totes les coses, i, fixant-nos en els fets divins i en la comunicació, endinsem-nos més en l'amor de Déu.

La càlida paraula *habitar* té, curiosament, relació amb haver. L'habitatge és una pertinença ben amable. Pocs autors han exalçat tant el goig del planeta habitat com Saint-Exupéry, emocionat de trobar-hi habitants després de dies perdut al desert; habitants que són capaços de fer un gest tan senzill com donar un got d'aigua...! De pas sigui dit, segurament haurem rigut amb la seva descripció dels habitants únics dels singulars planetes visitats pel Petit Príncep. Són tan superbs o egoistes o pallussos... Com els déus grecs, tipifiquen migradeses i gasiveries tan humanes!

Però no. Déu habita generosament i necessàriament les seves coses. Hi està al bell mig, com diria l'eixerida Anna, siguin petites o grans, pudoroses o esplendents: "-Quina és la pregunta adient a la resposta "enmig del sexe"? Vaig estirar la mà per fer-la callar, posant-li un dit als llavis. -La pregunta -vaig admetre-ho- és: "On és el Senyor Déu?" Anna em mossegà el dit, amb força, i em mirà. "Això és per haver-me fet esperar", van dir els seus ulls. -Sí -pronunciaren els seus llavis"..

El salmista ho cantà entusiàsticament:

Senyor, Déu meu, que n'ets de gran! Vas revestit d'honor i majestat, t'embolcalla la llum com un mantell. Has estès el cel com una vela, damunt les aigües t'has fet un palau. Prens els núvols per carrossa, avances sobre les ales dels vents. Tens els vents per missatgers, el foc i les flames executen les teves obres (SI 104,1-3).

Els mestres medievals ho formulaven dient que hi era per essència, presència i potència. En temps d'Ignasi, era freqüent jurar i, manta vegades, tristament, perjurar. Així, encara que ens estranyi que toqui aquest tema en els Exercicis, en parlar dels pecats de paraula, se centra en el jurament i demostra que només els perfectes poden jurar per la criatura (la mare, el fill, el sant patró, etc.), és a dir, invocar sagradament el seu gran valor. En efecte, considera que només és lícit jurar si és necessari, vertader i amb reverència, i per això només els perfectes, que "per l'assídua contemplació i il.luminació de l'enteniment, consideren, mediten i contemplen més que Déu està en cada criatura, segons la pròpia essència, la presència i la potència", poden jurar reverentment per la criatura [38-39].

Tan lluny del pensament fusional panteista, com de la idea de la independència de les coses, el cristià sap que tot necessita la conservació de Déu. Dit d'una manera analògica a la nostra experiència quotidiana, la creació necessita *manteniment tècnic*. Nosaltres, com a

usufructuaris, depenem constantment de la perseverant actuació de Déu. Tots (els éssers) esperen de la teva mà que els donis l'aliment al seu temps: els el dones, i ells l'arpleguen; obres la mà, i mengen a desdir. / Però si deixes de mirar-los, s'esperveren; si els retires l'alè, expiren i tomen a la pols d'on van sortir (SI 104,27-29).

En l'escala dels éssers de Porfiri, es distingeixen quatre nivells d'existència: elements, plantes, animals i persones, on cada nivell inclou els anteriors. Quan diem que Déu habita per essència en tots els éssers existents, podem admirar el desplegament multiforme de la seva actuació sostenidora. Realment, com diu St. Pau, "en ell vivim, ens movem i som" (Ac 17,28).

En un segon sentit, més proper a l'experiència orant, Déu és present a tota cosa. "On aniria lluny de la teva presència?", exclama el salmista, "si pujava dalt del cel, hi ets present, si m'ajeia als inferns, també t'hi trobo. Aniré a viure a l'altre extrem del mar? També allà les teves mans m'hi portarien, també allà m'hi vindrien a buscar" (SI 139,7-10). Continua el salmista admirant-se de com Déu el coneix tant i de sempre, fins i tot, des que era brodat secretament al si de la mare.

Quan Jesús insisteix en la pregària i el dejuni en secret, sap que Déu, que veu el secret, ho recompensarà. No cal fer espectacle perquè Déu és dins, "més endins de mi que jo mateix", dirà Agustí. Tres cops assenyalen els evangelis l'obertura dels cels per tal d'assabentar-nos de la presència constant del Pare a la vida de Jesús: baptisme, transfiguració i rams. Hom la voldria sentir en el paorós abandó de la creu, però allà la llança travessà un cor i el deixeble estimat veié i cregué. Tot l'amor de Déu que habitava el cor del seu Fill s'escolà sobre la terra: sang i aigua.

Aquestes despulles, el cos partit, la sang vessada i l'aigua extrema, funden la comunitat dels creients, presència sacramental de Déu a la terra. "Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món" (Mt 28,20).

Encara més. Ignasi convida a veure la petja de Déu en cada persona, en considerar que hem estat fets a imatge de Déu (Gn 1,27) i que som temples de l'Esperit (1Co 6,19). Imatges seves som per creació, però molt més per encarnació i redempció, havent assumit ell la dissemblança i deformitat: "Ell que era de condició divina, no es va guardar gelosament la seva igualtat amb Déu, sinó que es va fer no-res; prengué la condició d'esclau i es féu semblant als homes. Tingut per un home qualsevol, s'abaixà i es féu obedient fins a la mort i una mort de creu. Per això Déu l'ha exaltat..." (Fil 2,69a). Forma part del projecte de Déu que reproduïm la manera de ser del Fill, així el noi gran modela tota la colla dels germans (Rm 8,29-30). L'univers creat espera impacient que els fills de Déu es revelin tal com són! (Rm 8,19) Mentrestant, ell manté una presència especial en els petits i els pobres. S'identifica amb la seva sort. Allà és bo i fàcil de trobar.

D'altra banda, aquest tresor que som, tot i estar amagat en vas de terrissa (2Co 4,7), esdevé habitatge de les Persones divines:

Jo ho demanaré al Pare i us donarà l'Esperit consolador, a fi que estigui en vosaltres. El coneixeu, perquè habita en vosaltres [...] Si algú m'estima, guardarà la meua paraula, i el meu Pare l'estimarà; vindrem a ell i fixarem en ell la nostra estada (Jn 14,15-17.23). [I, encara] mira, m'estic a la porta i truco. Si un escolta la meua veu i m'obre la porta, entraré a casa seva i soparem tots dos plegats (Ap 3,20).

Sembla que no es pugui parlar d'una comunicació més íntima. En reflectir sobre la manera de correspondre, s'hauria d'encendre el deler d'espiar Déu en totes les coses i de fer-nos-li presents. El goig de la seva companyia invita a convertir la vida en una dansa, ballant despullats de tot com David davant l'arca.

El Càntic dels Càntics enxampa l'Amat espiant per les gelosies la seva aimada (Ct 2,9). Cada criatura és una escletxa per on trobar Déu, igual que a ell li és un amagatall per a estar-se amb mi. "Descubre tu presencia, / y máteme tu vista y hermosura; / mira que la dolencia / de amor, que no se cura / sino con la presencia y la figura"(6).

Hi hagué un debat entre els ulls i la memòria de l'Amic, car els ulls deien que és millor de veure l'Amat que recordar-lo, i la memòria digué que pel record puja l'aigua als ulls i el cor s'inflama d'amor (n. 18).

En el col.loqui es pot repetir el *Preneu, Senyor*, d'abans o ajustar-lo a l'actual contemplació, expressant a l'Amat el desig de cohabitació, de romandre a casa seva. El salmista preveu la delícia de viure junts, enyorant la ciutat santa i el temple: fins l'oreneta s'hi fa un niu! Un dia en els teus atris val més que mil a fora! (SI 83). Mentre és al desert, se sent acollit sota la tenda d'un gran xeic àrab: "davant meu pares taula tu mateix, omplés a vessar la meva copa" (SI 23). A la tenda de Déu no caldria convidar tots els coixos, nafrats i desafortunats de la vida? La companyia dels pobres calma el neguit de l'espera.

8. I EL TEU TREBALL

El tercer: considerar com Déu treballa i labora per mi en totes les coses creades sobre la terra, id est, habet se ad modum laborantis (és a dir, está com qui treballa). Així com en els cels, elements, plantes, fruits, bestiar, etc., donant ésser i conservant, vegetant, sentint, etc. Després reflectir en mi mateix [236].

Ignasi ha tingut cura de presentar-nos la pena i el treball de Jesús per venir-nos a buscar, guanyar-nos i dur-nos al Pare. Des de Betlem, on neix laboriosament en tanta pobresa, emprèn un camí costerut "i a la fi de tants treballs, de fam, de set, de calor i fred, d'injúries i afrontes, per anar a morir a la creu; i tot això per mi!" [116]. Com que el projecte és de conquerir tot el món per al Pare, no és estrany que maldi per trobar qui col.labori, "que comparteixi el meu treball de dia i la vigilància de nit, perquè tingui part en la victòria com l'ha tingut en els treballs" [93]; "qui vulgui venir amb mi, ha de treballar amb mi, de manera que seguint-me en la pena, també m'acompanyi en la glòria" [95]. No cal dir que les persones generoses oferiran totes les seves persones al treball i més [96-97].

Per què treballar amb Jesús? Quantes vegades no li haurem dit a un nen que reclama el seu pare, *no hi és, el pare treballa!* És estrany que algun dia, capficat en el joc i no volent ser amoïnats, ens retorni seriós *estic treballant?* No passà res semblant amb el nen Jesús i el taller de Josep? Ho fa pensar precisament la resposta que donà als fariseus, quan intentaren dissuadir-lo de treballar en dia festiu. Els assabenta de com admira i imita el treball del seu Pare. Més endavant, preguntat per Felip, insistirà: "qui m'ha vist a mi, ha vist el Pare" (Jn 14,9). Per tant, concloem, si Jesús renta peus, el Pare renta peus; si Jesús sana, el Pare sana; si Jesús és pastor, el Pare és pastor; si Jesús porta la creu del món, el Pare la porta juntament amb ell.

Impossible de trobar a la terra un pare tan laboriós pels seus fills: acaba de disgustar-se i d'expulsar del paradís Adam i Eva i, nus com van, encara els fa de sastre: "llavors el Senyor va fer túniques de pell i va vestir l'home i la dona" (Gn 1,21). Jesús ho veu com un distintiu del seu Pare: "doncs jo us dic: estimeu els vostres enemics, pregueu pels qui us persegueixen. Així sereu fills del vostre Pare del cel que fa sortir el sol sobre bons i dolents i fa ploure sobre justos i injustos" (Mt 5,44-45).

Fins i tot el diable coneix la laboriositat de Déu per protegir els seus fills en tota ocasió: "donarà ordre als seus àngels de guardar-te en tots els camins. Et duran a les palmes de les mans perquè els teus peus no ensopeguin amb les pedres" (SI 91,11-12).

El bon Déu és persona de mil oficis, constructor, guarda, flequer, pagès, i feliç de realitzar-los en favor nostre:

Si el Senyor no construeix la casa, és inútil l'afany dels constructors. / Si el Senyor no guarda la ciutat, és inútil que vígilin els guardes. / És inútil que us lleveu tan de matí i aneu tan tard a reposar, per menjar un pa que us guanyeu a dures penes; fins quan dormen, ell el dóna als seus amics! (SI 127).

Amb el Regne de Déu passa com quan un home sembra la llavor a la terra: tant si dorm com si està despert, de nit i de dia, la llavor germina i creix, sense que ell sàpiga com (Mc

4,26-29). Jo vaig plantar; Apol.ló va regar; però és Déu qui feia créixer (1Co 3,6). St. Pau és conclusiu i encoratjador: "Sabem que Déu ho disposa tot en bé dels qui l'estimen, dels qui ell ha decidit cridar" (Rm 8,28). Aquesta seria la definició de providència. Ignasi ho formula altrament: "Déu m'estima més que no pas jo a mi mateix" [Diari espiritual 185].

Hem considerat llargament les obres de Déu, la seva conservació dels éssers i la seva presència. En què consistirà l'habitació per potència? La criatura, perquè passi de l'ésser a l'acció, necessita també el concurs de Déu. Quan es determina la meua llibertat, em cal el suport de Déu. En aquest sentit, tots els meus actes són actes seus.

Resultaria prou escaient fer un col.loqui inspirat en una colpidora imatge de l'espiritualitat ignasiana, manlevada a sant Francesc: la de l'instrument en mans de Déu. Més important serà deixar-se agafar fort pel qui l'ha d'emprar que no ser perfectes en la punta d'aplicació- convé, però, perfeccionar-se a fons, dirà Ignasi; l'empresa de Déu s'ho val-. D'altra banda no cal fer escarafalls de ser aplicats a coses costoses o, fins í tot, brutes. El pinzell pot ser necessari per fer una obra d'art, però també és necessària per la vida l'escombra, la bena i el bastó. L'ofrena amant serà, doncs, que Déu es valgui de nosaltres per al que més li plagui. *Doneu-me el vostre amor i gràcia, que això em basta.*

9. OH DÉU!

El quart: mirar com tots els béns i dons davallen de dalt, així com la meva limitada potència de la suma i infinita de dalt, i així justícia, bondat, pietat, misericòrdia, etc., així com del sol davallen els raigs, de la font les aigües, etc. Després acabar reflectint en mi mateix segons que s'ha dit. Acabar amb un col.loqui i un Parenostre [237].

Sense oblidar els preàmbuls de sempre, més enllà dels sants, aquest punt requereix posar-se directament davant Déu nostre Senyor, que demanem i desitgem veure ni que sigui de reüll.

A la meditació de pecats propis, Ignasi ens suggeria comparar els atributs de Déu amb els seus contraris en nosaltres, pecadors: "la seva saviesa í la meva ignorància, la seva omnipotència i la meva flaqueza, la seva justícia i la meva iniquitat, la seva bondat i la meva dolenteria" [59]. Ara, feta la pau -ha passat l'hivern!-, vol banyar-se sota els raigs de llum i d'aigua que brollen de Déu.

Preguntaren a l'Amic sobre l'amor de l'Amat. Respongué que l'amor del seu Amat és irradiació d'infinita bonesa, eternitat, poder, saviesa, caritat i perfecció; la qual irradiació va de l'Amat a l'Amic (n. 83).

A Manresa, "se li representà amb gran alegria la manera com Déu havia creat el món, que li semblava veure una cosa blanca, de la qual sortien uns raigs, i que Déu n'encenia foc" [Autob 29]. Ignasi ens ha acostumat fins ara a considerar aquesta escala de baixada, segons allò de St. Jaume: "Tot el que rebem de bo, tot do per-

fecte, ve de dalt, baixa del Pare de les llums" (Jm 1,17). En efecte, ens ha fet auscultar repetidament si l'afecció a determinats valors davallava de més amunt, de l'amor de Déu [184, 338]. I, en els tres punts anteriors, totes les coses eren considerades obres i habitatge del Creador.

Ara es tracta de remuntar l'escala i de fruïr de la contemplació de Déu mateix:

Hi havia en l'Amic dos pensaments: l'un pensava sempre en l'essència i en les virtuts del seu Amat; i l'altre pensava en les obres del seu Amat. I per això hi havia debat sobre quin pensament era més lluminós i més agradable a l'Amat i a l'Amic (n. 250).

No es tracta de poblar el cel amb la deïficació de les passions humanes, d'on resulta l'Olimp clàssic, ni de xuclar el bo i millor dels humans, sublimant-ho en el déu-vampir, tal com recrimina Marx als creients. Sense arribar a aquests extrems, tampoc no seria legítima una espiritualització que s'evadís del món real i de l'obra del Regne. Ara bé, abocats com estem a la tasca del Regne, podem oblidar la font í, a la fi, només servir als altres les escorrialles, com aquella persona que s'ha mirat al mirall de temps i després s'oblida del seu rostre. En canvi, el salmista demana amb freqüència poder veure "la claror de la seva mirada" i, en la litúrgia, donem "gràcies a Déu per la seva immensa glòria". Jesús no deixa de dir amb orgull "el meu Pare és més gran que jo", i no es cansa de referir-se al terme, al banquet definitiu, repetint-nos "entra en el goig del teu Senyor". En context d'amor, Pau ens avisa que "ara hi veiem de manera fosca, com en un mirall poc clar; després hi veurem

cara a cara. Ara el meu coneixement és limitat; després coneixeré del tot, tal com Déu em coneix" (1 Co 13,12).

Ignasi proposa en aquest punt una bella ascensió de les criatures al Creador.

Anava l'Amic desitjant el seu Amat, i es trobà amb dos amics que amb amor i amb plors se saludaren i abraçaren i es besaren. S'esmortí l'Amic: tan fortament els dos amics li feren recordar el seu Amat (n. 59).

Aquesta manera de procedir gaudeix d'admirables testimonis. El mateix que s'enamora de la creació. "Mil gracias derramando / pasó por estos sotos con presura / y iéndolos mirando, / con sola su figura / vestidos los dejó de su hermosura". Es queixa que els missatgers no li saben dir el que cerca: "y todos cuantos vagan, / de ti me van mil gracias refiriendo, / y todos más me llagan, / y déjame muriendo / un no sé qué que quedan balbuciendo". La súplica, per tant, s'intensifica dramàticament: "Descubre tu presencia, / máteme tu vista y hermosura / mira que la dolencia / de amor, que no se cura / sino con la presencia y la figura".

La troba, a la fi, ascendint per la secreta escala i reposa definitivament: "Quedéme y olvidéme, / el rostro recliné sobre el Amado, / cesó todo y dejéme, / dejando mi cuidado / entre las azucenas olvidado(7).

Quan Maragall canta sospirant: "Si el món ja és tan formós, Senyor, si es mira amb la pau vostra a dintre de l'ull nostre, què més ens podeu dar en una altra vida?" i es resisteix a haver d'abandonar la creació per culpa de la mort, li manca potser haver exercitat aquest quart punt de la contemplació ignasiana. No és que el negui. De fet, el preveu amb fe i confiança, "sia'm la mort una major naixença"(8), però sembla no haver remuntat ni contemplat la llum a la mateixa font, de la qual ha dit, justament, que amb ella mira totes les coses.

El testimoni vident i veraç ens prevé:

L'àngel em va mostrar també el riu de l'aigua de la vida, transparent com el cristall, que naixia del tron de Déu i de l'Anyell... A la ciutat hi tindran el seu tron Déu i l'Anyell. Els seus servents l'adoraran, el veuran cara a cara i portaran el nom d'ell escrit al front. No hi haurà més nit, no caldrà la llum dels gresols ni la del sol: el Senyor Déu els il.luminarà, i regnaran pels segles dels segles (Ap 22,1-5).

En l'al.locució del dia de l'Epifania a la Congregació General 34 de la Companyia de Jesús, deia el P.General Kolvenbach: "El nostre germà Pere Teilhard de Chardin manifestà repetides vegades el seu desig que la solemnitat celebrada avui canviés de nom, o almenys de prefix. Per a ressaltar que festegem el dia que Nostre Senyor esdevé transparent des del fons de tots i de tot com a font i com a meta, com a alfa i com a omega, aquesta solemnitat s'hauria d'anomenar "dia-fania" en comptes d'"epi-fania". Perquè no es tracta pròpiament d'una sobtada irrupció a la història de qui n'és el Creador i Salvador, sinó més aviat d'una misteriosa i silenciosa diafania, amb la qual Crist il.lumina el vertader fons de tot ésser, obrant en tot i per tot per conduir-ho tot a la seva plenitud, fins que Déu sigui tot en tots, en la realitat total (1 Co 15,28). Teilhard declara que no llegeix la història dels mags com una veritat fotogràfica, sinó com una veritat lluminosament indicativa de Qui omple l'univers

amb la seva presència dinàmica, de l'Únic que dóna sentit a la nostra història, del Déu sempre més gran en tot i per a tots.

Aquesta *dia fania*, aquesta transparència de Déu en totes les coses creades, és la que va enlluernar i desconcertar Ignasi. Com a principi i fonament de l'aventura en l'Esperit a què ens invita, Ignasi afirma que no existeix per a la persona camí d'autèntica recerca de Déu que no passi, com en el misteri celebrat en aquesta solemnitat, pel llibre i l'estel, per la immersió en el món creat; i, d'altra banda, que tota solidaritat amb la humanitat i tot compromís amb el món creat, perquè siguin autèntics, pressuposen el descobriment de Déu" (Roma, 6-1-1955).

Se'ns obre, doncs, un horitzó infinit d'atenció i descoberta. Veig un gest de generositat en la creatura i em pregunto tot seguit com serà la generositat en Déu? Veig la tendresa d'una mare i em traspassa el cor com serà la tendresa de Déu. Veig la noblesa d'una persona i em trasbalsa la noblesa de Déu. Veig la fidelitat, la bellesa, la justícia, l'heroïcitat, l'amistat, la humilitat entre els humans i em corprèn com seran totes aquestes faïçons en Déu. I així endavant fins on Déu mateix se'ns vulgui revelar i donar a sentir, endinsant-nos en la seva vida íntima. Els nens fan dir a Jesús que llurs àngels estan davant Déu i la vida dels prohoms Abraham, Isaac i Jacob fa que ens recordi que Déu és un Déu de vius i no de morts.

L'escala secreta és el mateix Jesús que, enlairat -mort en creu i exalçat-, atrau tothom cap a Ell i ens presenta, captivats i vivificats, el Pare. "En això consisteix la vida eterna, que et coneguim a Tu, l'únic Déu veritable, i al qui tu has enviat, Jesucrist" (Jn 17,3). "A Déu ningú no l'ha vist mai: el seu Fill únic, que és Déu i està en el si del Pare és qui l'ha revelat" (Jn 1,18). "Qui m'ha vist a mi, ha vist el Pare" (Jn 14,9).

El col.loqui d'aquesta contemplació podria demanar que ens convertíssim recíprocament en transparència de Déu, de manera que els altres poguessin beure a la nostra font, tal com nosaltres podem viure del reflex que ells ens en donen. Déu es difon, per Jesús mort i ressuscitat, en favor dels altres; doncs jo, que sóc creat a imatge seva, en seguiment de Jesús, em difonc i el difonc!

10. MENTRE APRENC A ESTIMAR-TE

Ignasi ha donat un parell d'eines per detectar l'amor que hem fet servir repetidament: obres i comunicació. De fet, l'amor s'expressa de mil maneres perquè no té límit.

Ara es proposa que cada vegada que hom descobreixi un tret o una pressió d'amor l'examini i l'apliqui per accedir a una més gran plenitud amorosa envers Déu i la humanitat. Se suggereixen les passes següents:

1. Comprovar que aquella expressió s'adiu amb les persones que m'estimen o que jo la tindria amb persones que estimo.
2. Contemplar si Déu m'estima d'aquella manera i quina resposta i correspondència genera en mi.
3. Enlairar-me a la relació entre les Divines Persones i constatar que es produeix aquella expressió d'amor entre elles, o amb Maria, o amb els sants.
4. Procurar posar en pràctica aquella forma d'expressió amb persones que queden més lluny del meu afecte. Això és el que hem fet, potser no tan sistemàticament, amb els dos trets ignasians.

Exemples

St. Pau té diverses descripcions de la caritat. És ben coneguda la de la primera carta als Corintis:

El qui estima és pacient, és bondadós; el qui estima no té enveja, no és presumit ni orgullós, no és groller ni egoista, no s'irrita ni es venja; no s'alegra de la mentida, sinó que troba el goig en la veritat; tot ho excusa, tot ho creu, tot ho espera, tot ho suporta" (I Co 13,4-7).

Es pot exercitar qualsevol d'aquests trets a la llum de l'escala esmentada.

Erich Fromm fa una investigació sobre la naturalesa de l'amor en el seu llibre *L'art d'estimar*. En el primer capítol fa una teoria de l'amor i, després d'indicar que és una activitat que consisteix fonamentalment a donar i donar-se, parla de quatre elements bàsics i comuns a totes les formes d'amor:

1. preocupació activa per la vida i el creixement del qui estimem;
2. assumir responsabilitat -capacitat de respondre- envers l'estimat;
3. respecte a l'ésser únic i irrepetible de l'altre;
4. coneixement de l'altre, no per l'anàlisi destructiva sinó per l'adhesió, "en la fusió, et conec, em conec, conec tothom i no conec res".

Es pot, com abans, practicar sobre aquests quatre trets.

El quart capítol, diguem-ho de passada, s'intitula *La pràctica de l'amor*. Després d'indicar-hi que, per dominar una art qualsevol, cal disciplina, concentració, paciència, interès (preocupació, diu ell), començar per coses petites i fer-se sensible, reclama per a l'art d'estimar la sortida d'un mateix i una vida humil i real.

Diu una autora amb qui comparteixo les arrels afectives familiars:

Les persones, també quan són infants, se senten valorades quan es tenen en compte els seus sentiments, les seves necessitats i els seus desitjos. Se senten respectades quan s'escolten les seves opinions, quan se'ls permet decidir i quan se'ls deixa escollir. Se senten estimades quan se'ls procura el benestar físic i emocional. Se senten singulars quan se'ls fa veure que són especials i insubstituïbles. Totes aquestes coses es transmeten en el tracte diari, des del naixement; en la interacció, en el diàleg corporal, en la impulsió de l'autonomia i la independència des dels primers moments. Un tracte que transmet aquests sentiments proporciona benestar i confiança en un mateix i afavoreix l'autoestima. La confiança en un mateix estimula a emprendre activitats i petites *aventures* i facilita la possibilitat d'allunyament o separació de les persones estimades perquè es té la seguretat del seu afecte. Un vincle afectiu sòlid estimula el desenvolupament del llenguatge perquè reforça l'interès de l'infant per comunicar-se. I potencia la seva autonomia en no sentir la necessitat de cridar l'atenció o de reclamar dedicació(9).

En la mateixa línia, a Persona i Relacions Humanes (PRH) dediquen un bon temps a l'anàlisi de la vida i les relacions afectives. Consideren que perquè una criatura gosi viure de la seva riquesa profunda necessita un clima d'amor que concreten en vuit característiques:

1. Que les persones importants per a ella vegin el seu ésser profund.
2. Que l'escoltin quan els comunica la seva vivència.
3. Que l'acullin en la seva manera de ser.
4. Que tinguin fe que, si desplega el seu ésser, serà feliç i farà feliços els altres.
5. Que no li demanin ni més ni menys del que pot donar.
6. Que li deixin un lloc al seu costat, físic, psíquic, d'opinió.
7. Que la deixin descansar, també amb elles.
8. Que li facin sentir que el seu ésser els és beneficiós.

Aquestes vuit característiques es repeteixen infinites vegades en els salms. Déu és persona important per al salmista i apleix envers ell aquestes funcions. Ell, recíprocament, procura veure, escoltar, acollir, tenir fe, demanar proporcionadament, deixar lloc, permetre descansar i lloar al Déu que tant l'estima.

En fi, ja que repetidament hem parlat d'un mestre de l'amor com Saint-Exupéry, convindria aplicar l'exercici pràctic d'aquest capítol al captivament (*apprivoisement*) i a la responsabilitat sobre la persona captivada. Les relacions de la guineu amb el Petit Príncep

són una lliçó d'un camí d'amistat tot i ser tan distants els seus éssers: "les guineus no es fan amb els homes!"

- Cerco amics, diu el petit Príncep. Què significa "captivar"? / - És una cosa massa oblidada, diu la guineu. Significa "crear lligams..." / - Crear lligams? /-Certament, diu la guineu. Tu encara no ets per a mi més que un noi semblant a cent mil nois. No et necessito, ni tu tampoc em necessites. No sóc per a tu més que una guineu semblant a cent mil guineus. Però, si tu em captives, ens necessitarem mútuament. Tu em seràs únic al món. Jo et seré únic al món [...] / - Per favor.. captiva'm!, li diu la guineu. / - Prou voldria, contestà el petit Príncep, però no tinc gaire temps. Em cal descobrir amics i conèixer moltes coses. / - Només es coneixen les coses que es capturen, diu la guineu.

A la fi, aquella amistat fructifica, en la guineu, en l'amor impensat als estels -hi ha un planeta singular!- i en la melangia pel color dels camps, rossos com els cabells de l'Amat.

11. CONTEMPLATIU EN L'ACCIÓ

Jesús els diu: El meu aliment és fer la voluntat del qui m'ha enviat i dur a terme la seva obra. [...] alceu els ulls i mireu els camps: ja són rossos, a punt de segar! El segador ja cobra el jornal i recull el gra per a la vida eterna: així s'alegren plegats el sembrador i el segador. [...] Jo us he enviat a segar on vosaltres no havíeu treballat" (Jn 4,34-3t8).

La unió amb Déu és el terme de la vida espiritual. Caldrà fer-se cartoixà per ser del tot instrument disponible a l'amor de Déu? Aquesta era la seducció d'un estudiant jesuïta belga, Egidi Broeckhoven(10), que morí d'accident treballant de sacerdot obrer en una fàbrica:

Senyor, si hagués d'escollir sense tenir en compte la consideració que segueix, mira el que faria: em deixaria dur sense reserves i de tot cor cap aquella forma de vida religiosa que em permetés viure millor la teva atracció... la vida de cartoixà o de trapenc. Renunciar a aquesta possibilitat significa per a mi un sacrifici tan pesat com el de la meua vida. Nornés em puc convèncer de renunciar-hi pel desig d'unir-me a l'amor de la Trinitat en el seu moviment d'aproximació a tothom, per tal de fer-los partícips de l'experiència vital profunda que jo mateix trobaria plenament en la vida de la Cartoixa. I tot plegat, per atraure molts cap aquells espais de puresa que hi ha davant teu [...].

Per a realitzar-ho, he de viure amb un despreniment complet, duent una vida d'oració contemplativa intensa i estant animat d'un esperit apostòlic profund" (abril 1962).

El cartoixà es llança a la presència de Déu i es converteix així en un instrument de l'Amor, per excel·lència. El jesuïta s'entrega del tot com a instrument i es fa així eminentment apte per obrir-se a l'Amor i per penetrar en la més pregonia intimitat amb Déu. Ambdós es purifiquen plenament per la presència de Déu, però van per camins diferents. El cartoixà es llança a les profunditats de l'Oceà de l'Amor, sabent que l'Oceà es comunica precisament a la platja; el jesuïta es llança al mar i s'abandona sense reserva als corrents de l'Amor diví... (juliol 1962).

Diu Ramon Llull per la seva banda:

Per l'especial amor que l'Amic tenia a l'Amat, amava el bé comú més que el bé especial, per tal que comunament el seu Amat fos conegut, lloat i desitjat (n. 162).

El que no diu Llull, en aquest text, és que, amant el bé comú, l'Amat, que no es deixa guanyar en generositat, li donà el bé especial! Aquesta fou l'experiència d'Ignasi que el convertí en un revolucionari de la concepció espiritual de la vida apostòlica. L'Edat Mitjana considerava el contacte amb el món un detriment per a la vida espiritual. St. Tomàs ja havia escurçat aital dualitat, proposant que "primer es contempli, pregui, mediti i estudiï per poder lliurar aquesta contemplació a l'home, al món, a l'acció: entregar als altres les coses contemplades, això és apostolat". Ignasi va més enllà, unificant la contemplació i l'acció.

El seu gran col·laborador, Jeroni Nadal, creà la formulació que intitula el capítol, contemplatiu en l'acció. Diu així:

Sabem que el pare Ignasi va rebre del Senyor una gràcia singular per a exercitar-se lliurement i descansar en la contemplació de la Santíssima Trinitat... Aquesta manera d'oració la va tenir Ignasi amb gran privilegi, d'una manera molt selecta. I a més, en totes les coses, accions i paraules, sentia i contemplava la presència de Déu i l'afecció a les coses espirituals, essent simultàniament contemplatiu en l'acció, cosa que solia explicar dient que calia trobar Déu en totes les coses.

Si deixem parlar directament Ignasi, tant a l'encara laic duc Francesc de Borja, com a l'estudiant jesuïta Antoni Brandao, els diu semblantment:

Seria bo que s'adonés que no se serveix Déu de l'home només quan prega; que si així fóra, serien curtes qualsevulla oracions de menys de vint-i-quatre hores al dia, si fossin possibles, perquè tothom s'ha de donar, tan completament com pugui, a Déu. Però resulta que a vegades se serveix d'altres coses més que de l'oració... (a Borja, Roma, 7.1549).

[...] es poden exercitar a cercar la presència de nostre Senyor en totes les coses, com ara en conversar amb algú, caminar, veure, tastar, escoltar, entendre, i tot el que fessin, perquè és veritat que sa divina Majestat està per presència, potència i essència en totes les coses (a Brandao, Roma, 1.6.1551).

[...] sens dubte és una virtut de l'ànima i una gràcia més gran poder fruit del seu Senyor en oficis varis i en diversos llocs que en un de sol; per a la qual cosa ens hem d'ajudar molt de la seva divina bondat (a Borja, Roma, 20.9.1548).

Així, en dues concrecions de l'espiritualitat ignasiana, la religiosa de la Companyia de Jesús i la laica de les Congregacions Marianes (actualment, Comunitats de Vida Cristiana), la unió amb Déu passa per la missió apostòlica, l'ajuda als altres. Com a instruments en mans de Déu, no estem menys units a Ell quan inspira la nostra pregària que quan sosté les nostres mans per actuar la caritat.

No penséssim, però, que la *contemplació en l'acció* és automàtica, ni tan sols obra nostra.

Regles d'integració d'oració i apostolat

1. Es un do de la gràcia que corona nombrosos *exercis* d'oració i d'apostolat.
2. S'opera més enllà de les nostres possibilitats i talents intel·lectuals i afectius, just a la punta de l'ànima, on Déu és més endins meu que jo mateix.
3. Es realitza mitjançant una fidelitat total a la actuació de Déu en nosaltres, per una atenció preferencial a ell i per l'atracció a una vida d'unió amb ell.
4. Disposa a seguir a Crist en la seva mística d'encarnació, nodrint-se necessàriament del corrent d'Amor trinitari pel qual Crist mateix és mogut.
5. Assimila a Crist, fent-nos combregar amb el seu misteri pasqual.

Ignasi, tot al llarg dels Exercis, ens ha preparat per aquest do de Déu: vigilància (tal com veurem en el proper apartat)) i abnegació, indiferència i seguiment de Jesús pobre i humil. Ell ho té clar:

És més fàcil per a una persona mortificada assolir més en quinze minuts d'oració que una no mortificada en dues hores; perquè a una persona vererament mortificada un quart d'hora li basta per a unir-se amb Déu a l'oració(11).

No és una abnegació monàstica sinó apostòlica: l'agònica cura dels desigs i de les repugnàncies, per tal de ser disponibles del tot a la voluntat de Déu, a l'obra de Déu. L'essencial per a Ignasi, entén Broeckhoven, no és anar a treballar en una fàbrica sinó que el Pare el posi amb el Fill, cosa que passa pel servei a l'Església, sota l'obediència al Papa de Roma. A Pierre Teilhard de Chardin se li ordenà la missió fronterera del diàleg científic. Tenia a punt dues obres cabdals i madures del seu pensament espiritual, filosòfic i científic, *El medi diví* i *El fenomen humà*, i se li oferien càtedres al seu país en reconeixement dels seus mèrits. Se li prohibí publicar-les, se li va fer renunciar a les càtedres i... se l'exilià a Nova York! Escriví serenament al General de la Companyia que estigués tranquil, que sabia que a un religiós Déu el guia per mitjà de l'Església i dels superiors, que hi havia un malentès que es dissoldria no per la rebel·lió sinó a força de fidelitat a l'interior de l'Església. (Més d'una de les seves idees crucificades fructificà en el gran Concili del Vaticà II).

Com a consiliari d'una CVX, podria dir semblants coses de laics que m'han confiat el seu camí cap a Déu. Les cassoles, la unió de parella, la gestació, l'atur!, els fills, la feina, les hores voluntàries, les relacions familiars i de veïns, són tot finestres que la gent troba per veure's unida a Déu. Una mostra com a punta d'iceberg: un pare perdé la seva criatura d'un any. No volgué que ningú, sinó ell, baixés la petita capsula blanca per l'escala de casa. Déu li havia confiat, ell la tornava; fins al final. Els de la funerària, emocionats, l'invitaren a pujar al furgó...

Aquests pensaments intercanviava Ignasi amb Francesc de Borja, pare de vuit criatures, ex-virrei de Catalunya i responsable de tantes propietats i govern:

Considerant que les persones, en sortir d'elles per entrar en el seu Creador i Senyor, tenen contínua advertència, atenció i consolació, i que experimenten com tot el nostre Bé Etern està en totes les coses creades, donant a totes l'ésser i conservant-los-el, amb infinit ésser i presència, fàcilment em persuadeixo que troba consolació en la majoria [...]. Igualment, als qui enterament estimen el Senyor, totes les coses ajuden i afavoreixen a fi de merèixer més i d'apropar-se més i d'unirse amb caritat intensa al mateix Creador i Senyor, tot i que la criatura moltes vegades posa impediments de part seva al que el Senyor vol obrar en la seva ànima, com la V. Sria. diu molt ben dit (finals de 1545).

La desposseïció d'un mateix és la manera de viure amarat en l'amor de Déu i de traspuar-lo als altres. Sense voler usurpar Nostra Senyora de la inspiració d'altres carismes, sembla que se li escauria molt bé el títol de contemplativa en l'acció. El seu sí incondicional és paral·lel al *Preneu, Senyor, i rebeu* que hem après d'Ignasi i, això suposat, el treball quotidià per Jesús, o pel seu cos - l'Església-, esdevé unió contínua amb Déu.

Aquest és el projecte de vida, tal com el proposa Ignasi als seus novicis:

Tothom s'esforci de tenir la intenció recta, no solament quant al seu estat de vida, sinó en totes les coses concretes, procurant sempre purament en elles el servei i la complaença de la bondat divina per ella mateixa i per l'amor i beneficis tan singulars amb què ens va prevenir, més que per temor de penes o esperança de premis, tot i que també d'això s'han

d'ajudar. I siguin exhortats sovint a cercar Déu nostre Senyor en totes les coses, apartant-se, en allò que és possible, de l'amor de totes les creatures per posar-lo en el seu Creador, estimant-lo a Ell en totes i a totes en Ell, segons la seva santíssima Voluntat [Const. 288].

Escoltem encara, per acabar, la confessió de Broeckhoven:

Gràcies a una prolongada i forta resistència m'he adonat que Déu m'ha fet conèixer moltes més coses de l'amor que a altres [...] Cal que compregui com Déu em crida a anar m D és lluny que els meus germans, per dur a terme la meva vocació i la meva missió. 'aquesta manera Déu serà la meva única Roca, l'Esperit la meva única força, i el seu fill la primera i darrera Paraula. Déu em crida a un país de soledat i de mort, on es troba la plenitud de la trobada i de la vida (juny 1965).

Això el porta a treballar a una fàbrica. Ho motiva així:

L'essència del Regne de Déu és l'Amor. Per tant, cal que el principi i la fi de l'apostolat sigui l'Amor. No hem de proclamar en primer lloc la història de salvació enviada per Déu, sinó que primer hem de ser nosaltres un bocí d'aquesta història. L'Església ha de ser per a nosaltres la realitat tangible de l'Amor de Déu cap al món concret d'avui (maig 1967).

El dia de Nadal de 1967, tres dies abans que una planxa d'acer li partís mortalment la columna vertebral, resumeix *les seves fonts d'energia*: 1. Deixar-ho tot per Déu; 2. L'amistat: perdre-la i guanyar-la en Déu; 3. Donar la meva vida per complet i perdre-la per a aquest món en la seva realitat més completa; 4. La integració dels tres punts anteriors.

12. I ESTIC ATENT

L'examen de consciència ignasià és una manera de pregar en la vida diària per tal de buscar Déu en totes les coses -de convertir-se en contemplatiu en l'acció- i de practicar el discerniment espiritual en les opcions de la vida.

No és *l'examen de consciència* propi de la preparació de la confessió sacramental que s'orienta a la valoració *moral* de la vida.

Més aviat està en relació amb els conceptes bíblics d'examen del cor ("allà on està el teu tresor allà està el teu cor, Déu meu, examina el meu cor per saber com penso"), o a l'examen d'esperits paulí ("no heu rebut un esperit d'esclaus per a recaure en el temor, sinó un esperit de fills". Rm 8,14).

També es podria parlar d'examen de la memòria, en el sentit agustinianà, ja que en ella hi ha el registre de l'actuació pròpia i la de Déu. Com que l'exercici de l'examen recolza eminentment en aquesta facultat, no serà escadusser deturar-nos a considerar l'exquisida valoració i l'ús espiritual que en fa Agustí a les seves Confessions(12).

En la seva recerca de Déu va remuntant l'escala de les creatures, per trobar-lo habitant la seva memòria.

Ultrapassaré també, doncs, aquesta força de la meva naturalesa, pujant per graus a Aquell que m'ha creat; i arribo als camps i les amples tendes de la memòria, on hi ha tresors d'innombrables imatges de qualsevulla coses que pels sentits hi entraren (n. 12).

Fa un repàs minucios de les coses que s'hi guarden, fins a exclamar:

Cosa gran és la facultat de la memòria, un no sé què d'esglaiós, Déu meu, una multiplicitat profunda i infinita [...] Tan gran és la facultat de la memòria, tan gran facultat de vida hi ha en l'home, vivent moridor! Què m'hi dieu? Jo, ascendint per la meva ànima a Vós, que teniu l'estatge sobre mi, ultrapassaré també aquesta facultat que es diu memòria, desitjós d'atènyer-vos i d'unir-me a Vós per on hom pot unir-s'hi? (n. 26).

Com que el trobament amb Déu té molt de l'experiència de reconeixença de les coses sabudes de sempre, s'admira de la capacitat que té la memòria de re-trobar el que té oblidat:

Ni diem que hem trobat allò que era perdut si no ho reconeixem, ni podem reconèixer-ho si no en tenim memòria (n. 27). I què? Quan la mateixa memòria perd alguna cosa, com succeeix quan l'oblidem i cerquem per recordar-la, on cerquem, fet i fet, si no en la memòria mateixa? (n. 28).

Admira, doncs, i agraeix que Déu s'hagi dignat de residir en la seva memòria:

Heus aquí Senyor, com m'he esplaiat cercant-vos en la meva memòria; i no us he trobat fora d'ella. Car res no he trobat de Vós, que no ho recordés d'ençà que us vaig conèixer. [...] Així, doncs, d'ençà que us vaig conèixer, romaneu en la meva memòria; i allí us trobo

quan de Vós faig recordança i em delecto en Vós (n. 35). Però, on us esteu dins la meva memòria, Senyor?... Vós heu fet aquesta dignació a la meva memòria d'estar-vos en ella... (n. 36).

Hi hagué, però, una experiència fundant, narrada al llibre VII, n. 23, molt fugaç, gravada molt endins de l'ànima:

On vaig trobar-vos, doncs, per conèixer-vos? Car no éreu pas ja en la memòria meva abans de conèixer-vos. On vaig trobar-vos, doncs, per conèixer-vos, si no en Vós, per sobre meu? I, res de lloc, i ens apartem i ens acostem; i, res de lloc. Veritat, arreu seieu davant de tots els qui us consulten... Òptim servidor vostre és qui no mira pas sobretot de sentir de Vós allò que vol, sinó més aviat de voler allò que de Vós sent (37).

Lamenta, en fi, que tenint Déu tan endins, hagi perdut tant de temps sense cercar-lo veritablement on era, justament en l'habitació de la seva memòria:

Tard vaig amar-vos, beutat tan antiga i tan nova, tard vaig amar-vos! I heus aquí que Vós éreu dintre i jo fora; i allí us cercava, i em llançava deforme vers aquestes coses formoses que Vós féreu. Amb mi éreu i jo no era amb Vós. Em retenien lluny de Vós les coses que si en Vós no fossin no serien. [...] Cridàreu i clamàreu, i vau trencar la meva sordesa...; em tocàreu, i vaig encendre'm en desig de la pau vostra (n. 38).

Tornant a Ignasi, en el context de la primera setmana, proposa la següent:

Manera de fer l'examen general, i conté en si cinc punts. [43]

1r punt. El primer punt és donar gràcies a Déu nostre Senyor pels beneficis rebuts.

2n El segon: demanar gràcia per conèixer els pecats i llençar-los.

3r El tercer: demanar comptes a l'ànima des de l'hora que es llevà fins a l'examen present, d'hora en hora, o de temps en temps; i primer del pensament, i després de la paraula, i després de l'obra, pel mateix ordre que es digué en l'examen particular.

4t El quart: demanar perdó a Déu nostre Senyor de les faltes.

5è El cinquè: proposar esmena amb la seva gràcia. Parenostre.

El primer punt ens enllaça amb el primer de la Contemplació per Aconseguir Amor, la qual cosa ens dóna una pista per considerar l'examen des de la talaia de l'ascensió completa que hem realitzat en els Exercicis,

Proposta de mètode

Em poso a la presència de Déu.

1. Repasso el dia

Cercant de sorprendre la petja de Déu en la meva vida. Puc considerar-ho des de quatre perspectives:

- els dons que avui he rebut: a mesura que es creix en la vida espiritual s'afina la mirada i és possible trobar Déu en la pobresa, en la crisi, en el fracàs, en la malaltia i en la creu. Recordem les germanes criatures de Francesc d'Assís, inclosa la germana mort! També van prenent relleu els dons espirituals, Crist, l'Esperit i els seus dons i fruits, la missió, els sacraments, Maria, els sants, l'Església...

- la presència de Déu: a la família, a la comunitat, a l'amistat, a la creació, en el pobre, en l'Església, al meu cor, a l'Eucaristia, a la pregària, on dos estan units en el seu nom, arreu...

- el treball de Déu per a mi i amb mi: sostenint la creació, essent provident, inspirant, animant, donant amor, llibertat, intel·ligència, fent que les altres criatures m'ajudin.

- la difusió de les qualitats de Déu sembrades arreu. Com per l'aigua remuntem a la font, i pels raigs, al sol, per l'amistat humana, la paternitat/maternitat, la generositat, podem albirar com serà l'amistat, paternitat, generositat de Déu.

2. Demano a Déu llum

Per poder entrar en el propi cor i poder discernir què el mou i què l'habita. "Que totes les meves intencions, accions i operacions vagin netament ordenades en servei i lloança de la divina Majestat", demana Ignasi.

3. Examino el cor a la Llum de Déu

Resseguint dues línies d'actiació:

- repasso el que avui he donat a Déu, com me l'hi he fet present i l'he fet present, com he treballat per a ell i amb ell, com he difós la seva manera de ser.

- miro quin esperit m'ha mogut durant el dia, l'esperit de fill o d'esclau. Mocions que he tingut, llums, indicis del que vol Déu de mi...

Recordem, en aquest punt, que, per a Ignasi, la consciència és el lloc de trobada de tres esperits, el meu propi, el bon esperit (mocions divines, l'Esperit Sant) i el mal esperit (l'egoisme i les mocions enganyoses o negatives).

4. Agraeixo, demano perdó

En el punt anterior poden haver aparegut grans alegries d'unió amb Déu i de realització de la seva voluntat -ho agrairé- o també algunes falles greus o lleus. En demano perdó, fent un acte de fe en l'amor de Déu (*res no ens pot separar de l'amor de Déu, manifestat en Crist Jesús*). Aquest acte d'amor confiat clou el dia, donant la màxima lloança a Déu, en afirmar el seu amor, hagi passat el que hagi passat. *No serem moguts!*, diu la cançó.

5. I el demà serà millor...

No perquè em refii de mi mateix, sinó que avui he conegut una mica més el bon Déu i m'he conegut una mica més jo mateix. Sabent-me més humilment estimat, augmenten les meves forces i la meva esperança d'unir-me més a ell durant el dia de demà.

M'acomio amb l'oració de Jesús. Parenostre.

Aquest mètode d'oració va produint una atenció vigilant i una capacitat de descobrir Déu en totes les coses, de manera que puc contemplar Déu en l'acció. *Ir dando a la caza alcance*. És possible que el dia que es repeteixi una presència de Déu que avui descobreixo en la memòria del dia, em permeti enxampar-lo al moment.

St. Ignasi feia breument examen cada hora si podia. Li bastava preguntar-se pel que tant havia demanat a l'oració sòlita, si les intencions, accions i operacions de l'hora eren netament en servei i lloança de Déu o, com formula repetidament en el comiat de les seves cartes, si havia sentit la voluntat de Déu i l'havia acomplert. Als jesuïtes recomana que en facin dos cops al dia, durant un quart d'hora i que abans deixin l'oració que aital examen. Cadascú veurà el ritme i la durada que més se li ajusta. Hi havia un home de tanta memòria que, per recordar un dia, en necessitava un altre!

Ignasi, al vespre, s'hi deturava força. Tenim constància escrita dels seus exàmens en una època d'un discerniment important per a la Companyia, entorn del règim de pobresa constitucional. Ignasi tenia llavors cinquanta-tres anys. Fem ressaltar la quantitat de vegades que hi apareix la paraula *amor*.

9a. Missa de la Trinitat. Dia 32. Dimarts, 4 de març de 1544.

Durant l'oració habitual, molta assistència de gràcia i de devoció (igual a facilitat de trobar Déu, segons Ignasi), que si bé era clara, de lúcida encara n'era més, i amb un matís d'ardor. Per part meva em distreia fàcilment a causa dels pensaments que em passaven pel cap. M'he llevat amb aquella assistència. Després de vestir-me, he mirat l'introït de la missa, totalment mogut a devoció i a AMOR, relacionats amb la Santíssima Trinitat.

Després, anant a fer l'oració preparatòria per a la missa, no sabent per qui començar i fixant-me primer en Jesús, em semblava que no es deixava veure o sentir clarament, sinó una mica obscurament; i fixant-me en la Santíssima Trinitat, em semblava que es deixava veure o sentir més clarament o lúcida. Començant a enraonar amb la divina Majestat i també més endavant, m'inundava de llàgrimes, sanglots i d'un AMOR tan intens, que em semblava unir-me excessivament al seu AMOR tan lúcid i dolç, de manera que aquella visitació intensa i aquell AMOR em semblava que eren assenyalats o excel·lents entre altres visitacions.

Després, he entrat a la capella amb nova devoció i llàgrimes, sempre relacionades amb la Santíssima Trinitat. També a l'altar i després de revestit, m'inundava una abundància de llàgrimes molt més gran, sanglots i AMOR intensíssim, tot en relació amb l'AMOR de la Santíssima Trinitat.

En voler començar la missa, uns tocs molt grans i una devoció intensíssima a la Santíssima Trinitat. Després de començar, tanta devoció i llàgrimes, que continuant la missa, pel dolor tan notable que sentia en un ull, de plorar, em venia el pensament que el perdria si continuava les misses i que seria millor conservar-los o etc. Les llàgrimes han cessat encara que amb molta assistència de gràcia. Després, en gran part de la missa ha minvat l'assistència per la xerradissa de l'habitació, etc...

Després, quasi al final, tornant a Jesús i recobrant alguna cosa del que havia perdut, en dir: "Placeat tibi Sancta Trinitas, etc." (Us sigui plaent, Trinitat Santa) un AMOR molt excessiu i llàgrimes intenses relacionades amb la divina Majestat; de manera que cada vegada que tenia, durant la missa i abans, especials visitacions espirituals, totes es relacionaven amb la Santíssima Trinitat, enduent-se'm i atraient-me al seu AMOR.

Acabada la missa i desvestit, durant l'oració de l'altar, tants sanglots i efusió de llàgrimes, totalment relacionats amb l'AMOR de la Santíssima Trinitat, que em semblava que no em volia aixecar, de tant AMOR i de tanta suavitat espiritual com sentia.

Després, vora la llar, amb AMOR intern a Ella i mocions a llagrimejar, diverses vegades. També a casa del Cardenal de Burgos i pels carrers, fins a les vint-i-una (les tres p.m.), en recordar la Santíssima Trinitat, un AMOR intens i a vegades mocions a llagrimejar, i totes aquestes visitacions es relacionaven amb el nom i amb l'essència de la Santíssima Trinitat, i no sentia o veia clar Persones distintes, com altres vegades segons he dit més amunt. Totes aquestes visitacions em portaven a estar segur, i ja no tenia voluntat de dir més misses a fi de reconciliar-me més, però volia complir-les i esperava gaudir de la divina Majestat [Diari espiritual, 104-110].

A la vista d'aquest text, comprenem millor que Ignasi, vivint de la Contemplació per aconseguir amor, comencés, indefectiblement, les seves cartes desitjant al destinatari el fruit final dels Exercicis, que el visiti *la gràcia i l'amor de Déu*, i les acabi per l'objectiu i començament dels Exercicis, demanant *gràcia per sentir la voluntat de Déu i acomplir-la plenament*. Cal tornar a Galilea!

NOTES

1. Ramon Llull, *Llibre d'Amic i Amat*. Aquí sembla referir-se al seu llibre, *Els cent noms de Déu*. Ignasi freqüentà la casa dels Gralla, editors de Llull, durant la seva estada a Barcelona.
2. Càntico espiritual, n. 33.
3. Maduell, Alvar, Trets de la Fisonomia lul.liana, introducció al *Llibre d'Amic i Amat*, Ed 62, Barcelona 1966, p. 16.
4. Joan de la Creu, *Càntico espiritual*, n. 19.
5. Fynn (pseudònim), *Señor Dios, soy Anna*, Barcelona 1977, p. 116-117.
6. Joan de la Creu, *Càntico espiritual*, n. 11.
7. Càntico espiritual, nn. 5, 6, 11 i *Noche oscura*, n. 8.
8. Joan Maragall, *Càntic espiritual*.
9. Carme Thió de Pol, *Entre pares i fills*, Barcelona 94, pp. 35-36.
10. Egidi van Broeckhoven, nat el 22.12.1933, entra novici el 50, ordenat de sacerdot el 64, mort el 28.12.68. Un resum del seu diari publicat a Ed. Narcea, 1972, sota el títol de *Diario de la Amistad*.
11. Ho recull Lluís Gonçalves da Câmara al seu *Memorial*, n. 196, 256.
12. Llibre X, nn. 12-38.

© *Cristianisme i Justícia*, Roger de Llúria 13, 08010 Barcelona
Telf: 93 317 23 38; Fax: 93 317 10 94;
espinal@redestb.es; www.fespinal.com